

A fenti javaslatok egy rendszeres „misézési útmutató” kiindulópontjául szolgálnak. Feladatuk a kérdésről való további gondolkodás, szükség esetén vita elindítása, és biztosan rászorulnak gyakorlati jellegű kiegészítésekre, részletezésre is. A Magyar Egyházzene a továbbiakban is szívesen ad helyt minden idevágó hozzászólásnak. (A Szerk.)

Ranjith érsek, a liturgia vatikáni felelőse a térdelve és nyelvre fogadott áldozásról

A Libreria Editrice Vaticana könyvkiadónál nemrégiben jelent meg Athanasius Schneider karagandai (Kazahsztán) püspök Dominus Est című könyve, melyben a püspök a térdelve és nyelvre fogadott áldozás kérdését elemzi. A könyvhöz Malcolm Ranjith érsek, az istentiszteleti kongregáció titkára az alábbi előszót írta:

A Jelenések Könyvében Szent János elbeszéli, miképpen látta és hallotta a kinyilatkoztatást, s miképpen borult le imádatlalt Isten angyalának lába előtt. (Ap 22,8) A leborulás, az imádó alázattal való térdre ereszkedés az Isten jelenlétének felsége előtt a tiszteletadás olyan megmutatása volt, melyet Izráel az Úr jelenléte előtt szüntelenül gyakorolt. Erről beszél a Királyok első Könyve: „Amikor Salamon befejezte imádságát és könyörgését az Úrnak, felállt az Úr oltára előtt, ahol előbb ég felé tárt kezekkel mindkét térdén térdelt, és megáldotta Izráel egész gyülekezetét.” (3Rg 8,54–55) A király könyörgő testtartása világos ebből: térden állt az Úr oltára előtt.

Ugyanez a hagyomány az Újszövetségben is követhető: látjuk, hogy Péter térdre borul Jézus előtt. (vö. L 5,8) Így tesz Jairus is, amikor Jézust arra kéri, hogy gyógyítsa meg leányát (L 8,41); így tesz a samaritánus, amikor visszatér, hogy hálát adjon neki, és ugyanígy Mária, Lázár testvére, amikor bátyjának életéért kéri az Urat. (J 11,32) A Jelenések Könyvében egészen általános a leborulásnak ugyanez a gesztusa mindakkor, amikor az isteni jelenlét kinyilvánul. (Ap 5,8 és 14, ill. 19,4)

Szorosan kapcsolódik e hagyományhoz az a meggyőződés, hogy a jeruzsálemi templom az Úr lakóhelye, és ezért a templomban szükségszerűen testileg is ki kell fejezni belső viszonyulásunkat, a mély alázatnak és tiszteletnek érzését az Úr jelenlétében.

Az Egyházban is mélyen él a meggyőződés, hogy az eucharisztikus színek alatt az Úr valóban és ténylegesen jelen van. Amint egyre elterjedtebbé vált a Szentségnek tabernákulumban való őrzése, úgy lett egyre általánosabb az Eucharishtiában jelenlévő Úr alázatos imádatának kifejezésére a letérdelés gyakorlata.

A hit abban, hogy Krisztus valóban jelen van az eucharisztikus színekben, a katolikus Egyház hitének lényegéhez, a katolicizmus legbelsőbb mivoltához tartozik. Nyilvánvaló, hogy nem építhettük volna fel templomainkat, ha ez a hit nem hatotta volna át mélyen az Egyházat.

Ezért az Eucharisziát, a Krisztus Testévé és Vérévé átváltoztatott kenyeret és bort, a közöttünk lévő Istent a legnagyobb csodálattal, tisztelettel és az alázatos imádás mérhetetlen átélésével kell köszöntenünk. XVI. Benedek pápa rámutatott arra, hogy „az Eucharisziát magunkhoz venni egyúttal azt jelenti, hogy imádjuk őt, akit magunkhoz veszünk. Csak az imádatban érlelődhet meg Szentség elmélyült és hiteles vétele.” (*Sacramentum Caritatis* 66.)

E tradíció következtében világos: a dolog lényegével összhangban van és elmaradhatatlan, hogy úgy cselekedjünk, testben és lélekben olyan magatartást tanúsítsunk, mely elősegíti belépésünket a csend, az összeszedettség légkörébe, hogy alázatosan elfogadjuk önnön szegénységünket annak az Egynek mérhetetlen nagyságával és szentségével szembesülve, aki eljön, hogy találkozzék velünk az eucharisztikus színekben. A misében az Úr előtt úgy fejezzük ki a legjobb módon tiszteletünket, hogy Péter példáját követjük, aki az evangélium elbeszélése szerint térdre esett az Úr előtt mondván: „Uram, menj el tőlem, mert bűnös vagyok!” (L 5,8)

Úgy látjuk, hogy egyes templomokban ezt a gyakorlatot elhanyagolták, sőt a felelős személyek nemcsak megkívánják a hívektől, hogy állva vegyék a szent Eucharisziát, de a térdeplőket ki is rakták, rákényszerítve a hívőket, hogy álljanak vagy üljenek még az Úrfelmutatás és a Szent Színek imádása közben is. Furcsa, hogy ilyen intézkedéseket tettek egyes egyházmegyékben a liturgiáért felelősök, illetve egyes templomokban a papok anélkül, hogy a legkisebb mértékben megtanácskozták volna ezt a hívekkel — éppen ma, amikor jobban, mint valaha, olyan környezetben élünk, mely az Egyházon belül is demokráciát követel.

Beszélnünk kell a kézbe történő áldoztatásról is. Be kell látnunk, hogy ezt helytelenül és elhamarkodva vezették be röviddel a zsinat után az Egyház bizonyos vidékein, megváltoztatva az egész Egyház sok évszázados, meghatározó gyakorlatát. A változást azzal igazolták, hogy ez jobban megfelel az evangéliumnak vagy egy ősi egyházi gyakorlatnak; s egyesek Jézus szavaira való utalással akarták igazolni: „Vegyétek és egyétek!” (Mc 14,22, ill. Mt 26,26)

Akármi volt is az ihletője ennek az újításnak, nem vehetjük tudatlanba, hogy mi lett annak következménye világszerte mindenütt, ahol azt bevezették. Míg a korábbi gyakorlat jobban megőrizte a tisztelet érzületét, ez a gesztus nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy fokozatosan elgyengüljön a tisztelet szelleme a szent eucharisztikus színek iránt. Megjelent az összeszedettség riasztó hiánya és általánossá vált a gondatlanság szelleme. Olyan áldozókat látunk, akik úgy térnek vissza székeikhez, mintha semmi rendkívüli nem történt volna velük. Sok esetben fel sem lehet ismerni a komolyságnak és a belső csendnek azt az érzületét, mely az Istennek a lélekben való jelenlétét jelzi.

Aztán ott vannak, akik elviszik magukkal a szent színeket, s úgy tartják őket, mint valami szuvenírt, sőt még rosszabb: vannak, akik azért viszik el, hogy sántánista szertartásokon megszenteltségtenítsék. Az is több alkalommal megtörtént nagy szertartásokon, Rómában is, hogy a szent színeket később a földre

leesve találták meg. Ez arra készlet, hogy elgondolkozzunk a hit e komoly hiányán és a felhőborító szentségtörésen.

A pápa arról beszél, hogy nemcsak az Eucharisztia igaz és mély megértésére van szükségünk, hanem arra is, hogy azt méltósággal és tisztelettel ünnepeljük. Azt mondja, hogy meg kell tartanunk „az olyan gesztusokat és testtartást, mint amilyen a térdelés az eucharisztikus imádság központi részei alatt”. (*Sacramentum Caritatis* 65.) Továbbá amikor a szentáldozásról beszél, mindenkit arra hív, hogy „tegyen meg minden erőfeszítést azért, hogy ez az egyszerű cselekmény megtartsa fontosságát mint olyan, amely az Úr Jézus Krisztussal való szentségi, személyes találkozáshoz tartozik”. (*Sacramentum Caritatis* 50.)

Ebben az összefüggésben tartjuk jelentősnek és értékeljük Athanasius Schneider karagandai (Kazahsztán) püspök *Dominus Est* című könyvét. Ő hozzá akar járulni ahhoz a vitához, amely Krisztusnak a kenyér és bor megszentelt színei alatt való, valóságos és lényegi jelenlétéről folyik. Abból a tapasztalatból, melyet a mély hitből, csodálatból és az Úr eucharisztikus jelenlétének imádatából merít, történeti és teológiai megfontolásokat ad elő, megvilágítva, hogyan fogadta el és gyakorolta hosszú évszázadokon át az Egyház a térdelve és nyelvre történő áldozást.

Azt hiszem, legfőbb ideje, hogy megismerjük és újraértékeljük a jó gyakorlatot, és ha szükséges, elhagyjuk a jelenlegi szokást, mely nem a liturgikus konstitúcióból származik, sem nem a zsinati atyáktól, hanem az egyes országokban való törvénytelen bevezetése nyomán terjedt el. Most, inkább, mint bármikor, segítenünk kell a híveket abban, hogy megújítsák mély hitüket Krisztusnak az eucharisztikus színek alatti valóságos jelenlétében, hogy ezzel megerősítsék az Egyház életét és megvédelmezzék azt a hit veszedelmes torzulásai közepette, melyek folyamatosan előidéznek a jelenlegi helyzetet.

Ennek a kezdeményezésnek jelentősége nem tudományos, hanem pasztorális, vagyis spirituális és liturgikus. Röviden: egy jobb hit építését szolgálja. Msgr. Schneider ebben az értelemben elismerésre méltó bátorságot mutat, mert képes volt Szent Pál szavait valódi értelmükben megragadni: „Minden történjék a hit épüléséért!” (1K 14,26)

Malcolm Ranjith
az Istentiszteleti Kongregáció titkára
Ford. Dobszay László

Forrás: <http://thenewliturgicalmovement.blogspot.com> (2008. január 27.) A témáról, történeti és teológiai forrásairól és azok értékeléséről magyarul ld. még Alácsi Ervin János: „*Noli me tangere!*» (Jn 20:17). *A kézre áldozás és a két szín alatti áldozás problematikája*”, Miles Christi IX/1 (2007)